# Å leve sammen – og å høre til

## Mål for læringsaktivitetene:

Elevene skal øve på å:

- samarbeide og lytte til hverandre
- bidra til et inkluderende fellesskap
- gjenkjenne situasjoner der noen opplever utenforskap
- reflektere over hvordan ord, handlinger og kroppsspråk kan inkludere eller ekskludere andre

## Oppvarmingsøvelser - samarbeid og lytting

Her følger forslag til tre ulike oppvarmingsøvelser.

### Oppvarmingsøvelse 1: Synkronsnakk/ en stemme

Øvelsene trener evnen til å utføre noe i fellesskap og til å lytte til hverandre.

### Parøvelse

To elever skal snakke med "en stemme" (som om de var en person) om et tema med et annet par, som også snakker med "en stemme".

Læreren kan velge et tema elevene er engasjert i, for eksempel fritid, skole, musikk idrett eller noe aktuelt i nærmiljøet.

Tips: Snakk langsomt og lytt til hverandre. Ingen skal ta styringen alene.

### Gruppeøvelse

Del klassen inn i to grupper. Gruppemedlemmene står tett sammen slik at de kan høre hverandre innad i gruppen. Hver gruppe utgjør til sammen ett «jeg» og skal snakke i kor, uten at enkeltstemmer dominerer. Gruppene skal ikke planlegge hva de skal si, men samtalen utvikles underveis. Elevene må snakke langsomt slik at ikke noen tar styringen over samtalen. Samtalene blir ofte litt humoristiske og inneholder ikke nødvendigvis bare reelle ord.

Gruppene stilles overfor hverandre. Læreren introduserer et tema og binder sammen samtalen ved å stille gruppene spørsmål.

*Eksempel på samtaletema:*

Læreren sier: «Dere to har søkt om å få delta i en ny TV-serie som heter Nord-Norges … eksempel: dummeste/rareste/klokeste/mest uheldige.»

Læreren kan deretter stille spørsmål og kommentere svarene. Eksempel på oppfølgende spørsmål:

- Hvorfor er du kvalifisert?
- Hvorfor tror du at du vil vinne?
- Hva er din største styrke?

## Oppvarmingsøvelse 2: Felles dans.

Hensikt: Øvelsen gir erfaring med å bidra til en felles aktivitet der alle har en plass.

### Gjennomføring:

- Klassen (eller lærer) velger musikk.
- Alle elevene bidrar med en bevegelse hver, etter tur.
- Bevegelsene settes sammen til en felles klasse- eller gruppedans.

### Oppvarmingsøvelse 3: Felles fortelling.

Hensikt: Øvelsen trener evnen til å lytte og improvisere, og til å bygge videre på andres ideer.  Kan tilpasses ulike fag.

Gjennomføring:

- Dele elevene inn i grupper på tre-fire elever.
- En elev begynner å si en setning.
- Neste elev fortsetter historien med en ny setning.
- Historien utvikles ved at alle bygger videre på det som allerede er sagt.
- Læreren kan eventuelt gi gruppene en startsetning for å gi historien en retning, for eksempel: Da jeg kom til klasserommet i dag, oppdaget jeg at ingen elever var der.

## Oppgave 1:

### Utenforskap - hva kan et fotografi eller kunstbilde fortelle oss?

Tidsbruk ca. 30 minutter

Hensikt: Elevene skal reflektere over hvordan utenforskap kan komme til uttrykk.

- Velg et kunstbilde eller fotografi som viser utenforskap (eventuelt et bilde for hver gruppe).
- Del elevene inn i smågrupper.

Oppgave til gruppene:

1. Se på bildet og beskriv hva dere ser.
2. Hva tror dere personene i bildet tenker og føler?
3. Hva kan ha skjedd før bildet ble tatt?
4. Hva kan skje etterpå?
5. Gruppa viser fram bildet og leser/sier høyt hvilke tanker de mener personene på bildet kan ha.
6. Til slutt kan gruppa dramatisere en hendelse før eller etter situasjonen i bildet, og vise fram for klassen.

## Tablå- og bildeteater

Tidsbruk ca. 20 minutter

Hensikt: Elevene skal utforske situasjoner med utenforskap og finne mulige veier til mer inkludering.

### Gjennomføring:

- Lærer demonstrerer øvelsen ved å modellere et stillbilde med en gruppe elever, f.eks. et bilde som viser noen som spiller fotball, mens en person står utenfor og ser på.
- Samtale i klassen om hva de ser i bildet og hvordan personene kan føle seg i situasjonen. Hvordan kommer dette til uttrykk i kroppsspråket?
- Del klassen i grupper på fire – fem elever.

1.Gruppene lager et stillbilde av en situasjon der noen opplever utenforskap.

    - Forslag til temaer:
        - En elev i klassen blir ikke invitert på fest
        - En elev forstår ikke språket eller reglene for en aktivitet.
        - En elev har ikke kule nok klær

2.Gruppene lager deretter et idealbilde – slik de ønsker at situasjonen skal være.

3. Gruppene viser fram sine to bilder. De andre elevene bidrar med forslag om hvordan bilde 1 kan endres til å bli til bilde 2. Hvordan kan dette vises med tre-fire bevegelser? Gruppene prøver ut forslagene. Resten av klassen reflekterer over hvorvidt løsningene er realistiske eller ikke.

### Mulig utdyping av oppgaven:

La gruppene gjøre overgangene mellom bilde 1 og bilde 2 i sakte tempo, men lærer klapper i jevn takt. For hvert klapp gjør elvene en bevegelse.

## Fra bildeteater til forumspill

Tidsbruk: en skoletime

Hensikt: Elevene skal øve på å forstå, prøve ut og vurdere ulike måter å handle på i situasjoner der noen opplever utenforskap.

Denne oppgaven tar utgangspunkt i tablå- og bildeteateroppgaven og foregår i de samme gruppene. De lager et utkast til et spill på bakgrunn av det første bildet de laget. Obs. Spillet har ikke en «lykkelig slutt»

- Lag et rom for spillet. Hvor foregår det?
- Sette bildet i bevegelse (handling)
  - Spill gjennom handlingen uten ord (de som ser på sier sine tolkninger høyt)
  - Sette replikker til handlingen
  - Spill gjennom med ord med de andre som publikum, først en gang uten at publikum stopper spillet.
  - Spill gjennom en eller flere ganger der publikum kan rope «stopp» når han/hun mener den utestengte kunne gjort eller sagt noe annet som kunne gi en bedre slutt. Gruppa prøver de ulike forslagene, men det er ikke sikkert at det blir en god løsning med en gang.
  - Til slutt kan gruppa spille ut sitt eget forslag til løsning med utgangspunkt i bildeteateret (bilde 2).

Viktig regel: Publikum skal forslå handlinger som er trygge, respektfulle og realistiske.

## Avsluttende felles samtale:

Spørsmål til refleksjon:

- Hvordan opplevde dere å måtte lytte til de andre i oppvarmingsøvelsen?
- Hva kan være grunnen til at noen blir holdt utenfor?
- Hvem har ansvaret for at alle skal være inkludert?
- Hva kan du gjøre dersom du ser/opplever at noen ikke får være med?
- Hva kan vi gjøre i vår klasse for at alle skal oppleve at de “hører til”.